

w stopniu umożliwiającym bezpieczne kierowanie pojazdem, sprawność umysłową, zdolność koncentracji i podzielności uwagi. W warunkach zmieniających się sytuacji kulturowych zwraca się uwagę na zdolność do akceptacji prognozowanych standardów życia społecznego, odporność na wpływ patologii, otwartość na recepcję nowoczesnych idei cywilizacyjnych. Kandydatami na kierowców są osoby z różnych środowisk społecznych o zróżnicowanym wykształceniu, zdolnościach i zainteresowaniach. Obserwacja uczestnicząca (prowadzona przez autora prezentowanej rozprawy) prowadzi do spostrzeżenia, że najbardziej przydatne są osoby w wieku 24–40 lat, zdyscyplinowane i gotowe do podejmowania zadań stawianych przez wymogi życia społecznego.

Najważniejsze wyzwania a zarazem wymogi stawiane kandydatom na kierowców obecnie zawierają się w: znajomości zunifikowanych zasad ruchu drogowego (znaków, sygnałów drogowych), umiejętności bezpiecznego kierowania pojazdem w różnych warunkach ruchu drogowego (z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań inżynierii drogowej), zdolność przewidywania zachowań innych uczestników ruchu drogowego, z uwzględnieniem rosnącego jego natężenia, adaptację wiedzy ogólnej do zachowania zasad bezpieczeństwa, zdolność do innowacji i modyfikacji nabytych umiejętności (s. 154).

Wyzwania dla środowiska odpowiedzialnego za gwarantowanie bezpieczeństwa ruchu drogowego wiąże się z zadaniami stawianymi przed polityką społeczno-gospodarczą, a w tym z zapewnieniem równowagi między rozwojem społecznym, gospodarczym, ekologicznym, modernizacją i rozbudową infrastruktury, wspieraniem przedsiębiorczości, wyrównaniem poziomu aktywności społecznej i gospodarczej do średniego poziomu kulturowego państw Unii Europejskiej, a w tym likwidacją barier, m.in. językowych, umożliwiających realizację wyzwań integracyjnych, prowadzenia akcji propagandowych dotyczących bezpieczeństwa.

W refleksji uogólniającej w rozprawie stwierdza się, że bezpieczna komunikacja lądowa uznawana jako jedno z podstawowych wyzwań cywilizacyjnych XXI wieku jest celem działalności medialno-informacyjnej. Rozwój świadomości społecznej w tej dziedzinie jako konsekwencją działań propagandowych, powodując zmianę osobowości, dostosowuje zachowania społeczne do zmieniającego się otoczenia w sferze kultury i techniki motoryzacyjnej.

Problemy poznawczy zaprezentowany w rozprawie został naświetlony na bazie bardzo starannie zgromadzonych i wykorzystanych źródeł, oraz literatury przedmiotu, dotyczącej zarówno bezpieczeństwa ruchu drogowego, jak przemian europejskich, globalnych wpływających na kształtowanie się bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Prezentowana rozprawa jest oryginalnym osiągnięciem badawczym, wskazuje się w niej wyzwania, dylematy ujawniające się w życiu kulturowym (komunikacji drogowej) w warunkach umacniania się siły komunikacji w procesie globalizacji świata.

Andrzej Chodubski

Sprawozdanie z 5. Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego pt. Społeczeństwo obywatelskie w Polsce a instytucjonalna rzeczywistość demokracji w jednoczącej się Europie (Pila, 20–21 października 2010).

W dniach 20–21 października 2010 roku odbyło się 5. Ogólnopolskie Seminarium Naukowe pt. *Społeczeństwo obywatelskie w Polsce a instytucjonalna rzeczywistość demokracji w jednoczącej się Europie*. Miejszem konferencji był gmach Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Staszica w Pile. Wzięło w niej udział kilkunastu uczonych z Polski i zagranicy. Seminarium otworzyli prof. zw. dr hab. Adam Marcinkowski – Rektor PWSZ w Pile oraz prof. nadzw. dr Lech Kacprzak – Dyrektor Instytutu Humanistycznego.

Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Grzegorz Piwnicki z Uniwersytetu Gdańskiego. Wygłosił referat pt. *Kultura polityczna a poziom udziału społeczeństwa we władzy demokratycznego państwa*. Wystąpieniu przyświecało motto Bertranda Russela: „Bez obywatelskiej moralności społeczeństwa giną, zaś bez osobistej nie są godne przetrwania”. Istotnym spostrzeżeniem prof. Grzegorza Piwnickiego było stwier-

dzenie, że kultura polityczna kształtuje się w ramach bieżących i historycznych kontekstów. Nie dzieje się zatem w próżni i obejmuje różne wymiary funkcjonowania człowieka.

Kolejnym referentem był prof. dr hab. Andrzej Kubka z Uniwersytetu Gdańskiego. Jego wystąpienie dotyczyło *Organizacji społeczeństwa obywatelskiego w systemie szwedzkiego korporatywizmu*. Autor zwrócił w nim uwagę na specyfikę systemu politycznego i gospodarczego Szwecji oraz zasad obejmujących funkcjonowanie systemu społecznego w tym państwie. Z uwagi na znaczne zaangażowanie mieszkańców Szwecji w aktywność organizacyjną, zdaniem referenta stwierdzić można, że jest to społeczeństwo wręcz „przeorganizowane”.

Prof. dr hab. Artur Życki z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Pile przedstawił referat, którego współautorką była prof. dr hab. Zofia Sujkowska-Życka pt. *Regiony miejscem kształtowania się nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego*. Autor uznał, że regiony w istocie są miejscem kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego, choć kształtowanie to nie zostało jeszcze zakończone. Abstrahując o temacie autor wzywał do odejścia od myślenia o tym, że „Twój sukces to moja porażka”.

Dr Marek Moliński z pilskiej PWSZ w ciekawym pogładowym wystąpieniu pt. *Demokracja jako fundament stosunków rosyjsko-unijnych?* pytał o istotę jej interpretacji przez Rosjan. Uznał, że demokracja kojarzy się im z reformami Michaiła Gorbaczowa oraz chaosem i upadkiem imperium radzieckiego. Pojawiła się w Rosji na krótki czas. Po tym okresie Rosja stanęła przed wyzwaniem samodzielnego rozwiązania swoich trudnych problemów.

Dr Adam Klein z Uniwersytetu Gdańskiego przeprowadził wyczerpującą i wielowątkową analizę *Instytucjonalizacji i lokalności życia konfesyjnego mniejszości narodowych i etnicznych na Wybrzeżu Gdańskim*.

Pierwszy dzień konferencji zakończyła dyskusja, obfita w liczne spostrzeżenia i wnioski formułowane podczas uroczystej kolacji. Towarzyszyła jej nader twórcza atmosfera przyjemności dociekań naukowych.

Drugi dzień obrad rozpoczął prof. zw. dr hab. Bogdan Koszel pracownik Instytutu Zachod-

niego w Poznaniu i Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Tytuł jego wystąpienia to: *Polska wobec systemu instytucjonalnego Unii Europejskiej w świetle Konstytucji dla Europy i traktatu lizbońskiego*. W nader interesującym wystąpieniu autor uznał, że traktat lizboński jest kompromisem, w związku z tym odzwierciedla ogólne interesy różnych grup, zawiera ogólne stwierdzenia i stąd nie cechuje go wysoki poziom. W kwestii prognoz politycznych prof. Koszel stwierdził, że nadzieją dla przyszłości Europy są ludzie młodzi. To od nich zależy, czy zrealizowana zostanie wizja Stanów Zjednoczonych Europy, czy też wizja Titanica.

Istotny wkład w rozważania nad społeczeństwem obywatelskim mieli dwaj referenci z Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy. Byli to prof. Ph Dr. Peter Terem oraz doc. Ph Dr. Peter Čajka. Prof. Bogdan Koszel podsumowując wystąpienia uczonych ze Słowacji uznał, że problemy związane z budową społeczeństwa obywatelskiego za południową granicą Polski są bliskie tym, które występują nad Wisłą. Istnieją tu bowiem bogate i szybko rozwijające się centra, ale i ubogie obszary, takie jak Podkarpacie i Podlasie.

Prof. dr hab. Grażyna Krzyminiewska z pilskiej PWSZ wyjaśniła relacje pomiędzy *Spółeczeństwem obywatelskim w Polsce a zagrożeniami rozwoju społeczno gospodarczego kraju*. Wskazała, że następuje tu spadek obywatelskości. Cechą społeczeństwa obywatelskiego jest bowiem partycypacja jednostek, grup i zbiorowości w życiu społecznym. Wówczas podnosi się ranga podmiotowości człowieka.

Dr Jacek Przybojewski z Toruńskiej Szkoły Wyższej omówił *Konstytucyjne środki ochrony wolności i praw*. Konkluzją jego wystąpienia było wezwanie do rozpowszechniania edukacji prawnej społeczeństwa.

Doc. dr Paweł Malendowicz z PWSZ w Pile, autor tych słów, przedstawił referat pt. *Procesy instytucjonalizacyjne a programowy antyinstytucjonalizm ruchu anarchistycznego w Europie*. Anarchiści negują wszelkie instytucje o charakterze hierarchicznym, choć sami tworzą organizacje, to jednak ich formą jest zwykle najbardziej możliwy do realizacji egalitaryzm. Instytucjonalizacja w ruchu anarchistycznym jest „instytucjonalizacją bezhierarchiczną”. Może

przybrać formę „instytucjonalizacji pozornej” lub „niedokończonej”. Pierwsza ma miejsce, kiedy następuje zalegalizowanie aktywności grup anarchistycznych, w tym przede wszystkim anarchosyndykalistycznych np. w formie związków zawodowych, w celu walki o prawa pracownicze. Zaś „instytucjonalizacja niedokończona” ma miejsce wówczas, kiedy anarchiści organizują się, niejednokrotnie latami występują jako grupa pod określoną nazwą, posiadają strukturę, ale nigdy nie dokonują sformalizowania swojej działalności. Zalegalizowanie oznaczałoby bowiem zaprzeczenie antyinstytucjonalnym ideom, które sprzeciwiają się istnieniu hierarchii i władzy, a przede wszystkim „kolaboracji” z państwem.

Autorem interesującego wystąpienia był mgr Łukasz Popławski z pilskiej PWSZ. Jego tytuł to: *Unia Europejska między społeczeństwem obywatelskim a superpaństwem*. Według referenta Unia powstała w sposób odgórny, bez pytania o zgodę obywateli jej państw. Autor zwrócił uwagę na nowe tendencje występujące w niektórych rejonach świata do praktykowania demokracji partycypacyjnej w różnych jej formach. Podkreślił też wzrost uprawnień Parlamentu Europejskiego, przy jednoczesnym, niezrozumiałym spadku frekwencji w wyborach do tego ciała kolegialnego.

Ostatnim referentem była mgr Grażyna Gołaszewska z Piły, która omówiła *Idee i fakty związane z wolnością i pluralizmem prasy*. Jej

zdaniem większość dziennikarzy próbuje dać społeczeństwu to, czego ono żąda. Większość społeczeństwa zaś żąda spraw nieistotnych. Tymczasem o jakości demokracji nie decyduje tylko wolność słowa i pluralizm, ale też jakość informacji.

Konferencję podsumował organizator seminarium prof. nadzw. dr Lech Kacprzak. Wskazał na nasuwające się spostrzeżenia i wnioski z tak rozległego obszaru badań. Zaprosił uczestników do udziału w kolejnym seminarium, które miałyby się odbyć w październiku 2011 roku i obejmować miałyby problematykę mitów i rzeczywistości w kreowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce i innych państwach Europy.

Tuż przed seminarium została wydana książka pod redakcją Andrzeja Chodubskiego, uczonego z Uniwersytetu Gdańskiego, patrona pilskich konferencji, oraz Lecha Kacprzaka pt. *Spółeczeństwo obywatelskie w Polsce a instytucjonalna rzeczywistość demokracji w jednoczącej się Europie*. Książka została wydana w Pile w 2010 roku. Zawiera 34 rozdziały, w tym kilkanaście referatów wygłoszonych podczas seminarium. Autorami tekstów są przedstawiciele takich ośrodków naukowych, jak m.in.: Gdańsk, Poznań, Olsztyn, Bydgoszcz, Słupsk, Toruń, Piła, a także uniwersytetów z Rosji i Słowacji.

Paweł Malendowicz

